

Mira Sušić, Državni izobraževalni zavod Jožef Stefan Trst

STATUS UČENCEV/DIJAKOV S POSEBNIMI POTREBAMI V OSNOVNIH IN SREDNJIH ŠOLAH V ITALIJI IN PRIMER UČNE URE ZGODOVINE V ZAMEJSTVU

Mira Sušić, State Educational Institute Jožef Stefan Trieste

THE STATUS OF PUPILS/STUDENTS WITH SPECIAL NEEDS IN PRIMARY AND SECONDARY SCHOOLS IN ITALY AND AN EXAMPLE OF A HISTORY LEARNING UNIT IN THE NEIGHBOURING COUNTRY

IZVLEČEK

V članku bomo pojasnili italijansko zakonodajo, ki ureja status dijakov in učencev s potrebnimi potrebami v šolskem sistemu vseh stopenj šol v državi in velja tudi za slovenske šole v zamejstvu. Posredovali bomo konkreten primer učne enote pri pouku zgodovine za dijake s posebnimi potrebami. Konkreten primer prikazuje reševanje težav orientacije v zgodovinskem času pri pouku zgodovine.

Ključne besede: pouk zgodovine, zakonodaja, prilagojeni učni načrt, dijaki s posebnimi potrebami, abstraktno mišljenje

ABSTRACT

The article explains Italian legislation regulating the status of pupils and students with special needs in the school system covering all school levels in the country, including Slovenian schools in the neighbouring countries. A concrete example of a History learning unit for students with special needs is presented which demonstrates the solving of orientation problems in historical times in History classes.

Keywords: history classes, legislation, adapted curriculum, students with special needs, abstract thinking

UVOD

Učenec/dijak s posebnimi potrebami predstavlja izziv za predmetnega učitelja ali profesorja. Vsak tak učenec ali dijak je primer zase, čeprav ustreza profilu, ki ga je opisala zdravniška stroka. Premišljen in strokovno podkovan načrt dela v razredu in zunaj razredne skupnosti je bistvenega pomena za socializacijo in učni uspeh v šoli. Strokovno sodelovanje članov delovne skupine, ki se ukvarja z učencem/dijakom s posebnimi potrebami, je zaželeno. Delovanje v timu olajša učni proces v razredu in doma. Družina je del načrtovanja vzgojno-izobraževalnega procesa, ki ima namen pripraviti učenca/dijaka za življenje zunaj šole.

STATUS UČENCEV/DIJAKOV S POSEBNIMI POTREBAMI V ITALIJANSKEM ŠOLSKEM SISTEMU IN ZAKONODAJI

Demokratizacija države in sprememba ideoloških ter moralnih vrednot sta sčasoma spremenili odnos družbe do oseb s posebnimi potrebami.

Italijanski šolski sistem je bil med prvimi v Evropi, ki je šel na pot vključevanja učencev/dijakov s posebnimi potrebami v redne šole. Izraz *integracija* je zamenjal popolnejši izraz *inkluzija* oz. *vključevanje*. Za integracijo je bilo značilno, da se je učenec/dijak s posebnimi potrebami prilagajal šolskemu sistemu, v inkluzivni šoli pa je prilagajanje vzajemno, kar nas zato vodi v strpnejšo družbo, ki sprejema različnost. To pozitivno vpliva na celosten osebnostni in družbeni razvoj učencev/dijakov, ki zajema šolski, družbeni, socialni in duševni razvoj vsakega posameznika. Končni cilj tega procesa je vzgoja zrelih učencev in dijakov oz. odraslih. Smisel šolske *inkluzije* je, da se učencem/dijakom s posebnimi potrebami zagotovi pravico do izobraževanja na podlagi primerne načina poučevanja in učenja. Inkluzivna didaktika ima cilj oblikovati formativni uspeh vsakega učenca/dijaka z individualizacijo pouka, ki sproti prilagaja učne cilje in vsebine glede na potrebe posameznika.

Učenci/dijaki s posebnimi potrebami so otroci ali najstniki z odločbo zdravstvene ustanove na podlagi zakona 104/92. To so učenci ali dijaki z motnjami v duševnem razvoju, gibalno ovirani, gluhi in naglušni, slepi in slabovidni, ki imajo pravico do podpornega profesorja ter vzgojitelja.

Zakon 104/92 sistematično ureja in dopolnjuje vso zakonodajo glede integracije oz. inkluzije učencev/dijakov s posebnimi potrebami v italijanski šolski sistem.

Italijanska republika tako:

- jamči prizadetim osebam pravico do svobode in avtonomije;
- podpira integracijo oz. inkluzijo v šolski sistem od otroških jasli do univerze;
- odstranjuje vse ovire, ki preprečujejo popolni razvoj človekove osebnosti;
- zasleduje razvoj njihovega funkcionalnega znanja in sposobnost inkluzije.

Za prizadeto osebo velja oseba, ki ima prirojeno napako ali okvaro. Ta negativno vpliva na šolsko delo in učenje, na medsebojne odnose, na vključevanje v določeno skupnost, kar lahko privede do socialne zapostavljenosti.

Glavni cilj inkluzije je omogočiti učencu/dijaku s posebnimi potrebami, da razvija vse svoje potencialne sposobnosti na vseh področjih življenjske aktivnosti, kot so šolske dejavnosti in učenje, gibanje in mobilnost, ročne spretnosti, sporazumevanje, medsebojni odnosi, socialne veščine in interesne dejavnosti.

Italijanska ustava zagotavlja pravico do izobraževanja vsakega državljana. Ta pravica spada med temeljne pravice državljanov. Če je le mogoče, mora potek izobraževanja na vseh stopnjah šolanja omiliti oz. odpraviti socialne ovire in zmanjšati zdravstvene težave, ki lahko vplivajo na učni uspeh posameznika.

Za vsakega učenca/dijaka s posebnimi potrebami so predvideni naslednji dokumenti:

- Funkcionalna diagnoza (Dianiosi Funzionale);
- Dinamično funkcionalni profil (Profilo Dinamico Funzionale);
- Individualizirani vzgojno-izobraževalni načrt (Piano Educativo Individualizzato).

Vsi omenjeni dokumenti so v medsebojni povezavi in odvisnosti.

Na stopnji obveznega šolanja je preverjanje prilagojeno načrtovanemu in dejansko izpeljanemu delu. V višji srednji šoli so predvidene prilagojene, a enakovredne oblike preverjanja. Dijak ima na razpolago več časa, da lahko do konca izpelje dano nalogo in lahko uporablja posebne pripomočke, ki mu omogočajo, da prebrodi fizične ovire, ki vplivajo na potek izvajanja dane naloge.

Odlok 80/95 določa pravila poteka zaključnih zrelostnih izpitov za učence/dijake s posebnimi potrebami. Za osnovno šolo so predvidene tudi diferencirane oblike preverjanja, ki upoštevajo dejansko predelano učno snov in dosežene cilje. Za nižjo srednjo šolo preverjanje znanja upošteva učno snov in dejavnosti, ki so bile dejansko izvedene, upoštevajoč učne cilje, ki so bili zastavljeni ob začetnem programiranju in so navedeni v Individualiziranem vzgojno-izobraževalnem načrtu.

Pri preverjanju znanja v višji srednji šoli lahko telesno prizadeti dijaki uporabijo posebna sredstva, a praviloma niso različno ocenjeni. Duševno prizadete oziroma učno motene dijake pa se ocenjuje glede na cilje, ki so navedeni v individualiziranem vzgojno-izobraževalnem načrtu. Če so ti cilji v svoji globalnosti enakovredni tistim, določenim na ministrstvu za šolstvo, imajo preverjanja zakonsko veljavo. Če pa niso primerljivi z ministrskimi programi, ocenjevanje omogoči dijaku le nadaljnje šolanje v višjem razredu. Na spričevalu mora biti navedeno, da se ocenjevanje navezuje na individualizirani vzgojno-izobraževalni načrt, ne pa na ministrski program in kriterije ocenjevanja le-tega. Družina se mora s tem strinjati. Če družina tega ne dovoli, dijak izgubi specifične pravice dijaka s posebnimi potrebami.

Po zakonu so za državni zrelostni izpit predvidene ekvivalentne naloge, ki imajo lahko različne vsebine. Zakon dopušča uporabo tehničnih pripomočkov za

dijake s posebnimi potrebami. Vsekakor mora maturant dokazati kulturno in poklicno pripravo, ki jo predvideva vrsta šole, da lahko prejme diplomu.

Diferencirano preverjanje, ki se navezuje na individualizirani vzgojno-izobraževalni načrt in ne na ministrske programe, omogoča dijaku, da se lahko udeleži zaključnega zrelostnega izpita. Dijak dobi potrdilo o prisotnosti, ki ga lahko uporablja za poklicno izobraževanje, vendar to potrdilo ni zakonsko enakovredno diplomu, ki jo šola izda po pozitivnem zaključku zrelostnega vsedržavnega izpita.

Dijaki poklicnih zavodov, ki so bili deležni diferenciranega preverjanja in ocenjevanja, se lahko udeležijo zaključnih zrelostnih izpitov. Z udeležbo na izpitih se potrdijo njihove osebne veščine in spretnosti, kar predstavlja vzgojno-izobraževalni kredit za tečaje poklicnega izobraževanja.

Obvezna dokumentacija za dijake s posebnimi potrebami glede na zakon D.P. R. 24/02/94:

- Funkcionalna diagnoza: opis kognitivnih oziroma telesnih pomanjkljivosti dijaka ter prikaz njegovih funkcionalnih težav in potencialnih sposobnosti.
- Dinamično funkcionalni profil: analitični opis dosežene razvojne stopnje dijaka, njegovih težav in potencialnih sposobnosti glede na kognitivno, čustveno-relacijsko, jezikovno, motorično, nevrološko področje in na področje avtonomije.
- Individualizirani vzgojno-izobraževalni načrt: natančen opis vseh šolskih in zunajšolskih posegov, katerih je deležen dijak s posebnimi potrebami v določenem obdobju. Pri pripravi tega dokumenta sodeluje delovna skupina v celoti (podporni učitelj oziroma profesor, razredni učitelji oziroma profesorji, psiholog, socialni delavci, vzgojitelji, družina in vsi sodelavci, ki se neposredno ukvarjajo z dijakom).
- Individualizirani učni načrti za posamezne predmete: jasna navedba učnih ciljev, vsebin, metod in oblik dela, načinov preverjanja in kriterijev ocenjevanja, učbenikov in dodatnega učnega gradiva.

Dokument D.P.R. 323/98 je v bistvu pravilnik o poteku državnih zrelostnih izpitov na ravni višje srednje šole. Če je bil dijak deležen individualiziranega vzgojno-izobraževalnega načrta in ni dobil diplome, prejme potrdilo, kjer so navedeni: tip šolanja in trajanje, učni predmeti, vsebine za vsako področje, znanja in sposobnosti dijaka, globalne ocene ter vzgojno-izobraževalni kredit.

Ministrska odločba M. OD. 90/2001 določa, da se dijak s posebnimi potrebami, ki je bil deležen individualiziranega vzgojno-izobraževalnega načrta, lahko udeleži zaključnih zrelostnih izpitov z diferenciranimi nalogami, a zavod mu lahko izda le potrdilo in ne diplome.

Ministrska odločba M. OD. 66/2017 poudarja pomen inkluzije učencev/dijakov s posebnimi potrebami v šolsko mrežo vseh stopenj v državi. Vključevanje teh pozitivno vpliva na njihov duševni razvoj in pospeši medčloveško komunikacijo v razredni in šolski skupnosti ter v družbi nasploh. Namen inkluzije teh učencev oz. dijakov je njihovo izobraževanje med sovrstniki. Učni načrt je prirojen specifičnim potrebam profila učenca/dijaka s posebnimi potrebami. Končni cilj inkluzije je vzgoja učenca/dijaka za družbeno udejstvovanje.

Ministrska odločba M. OD. 96/2019 določa, da vzgojno-didaktični poseg upošteva potencialne zmožnosti in sposobnosti učencev/dijakov s posebnimi potrebami. Razvija njihov potencial na različnih predmetih področjih ter ovrednoti njihov napredek ter trud. Cilj vzgojenega in izobraževalnega procesa ima namen usposobiti učenca/dijaka s posebnimi potrebami za življenje po končanem šolanju.

ŠOLE S POSEBNIM PROGRAMOM ZA UČENCE/ DIJAKE S POSEBNIMI POTREBAMI

V Italiji ni več šol s posebnim programom za učence /dijake s posebnimi potrebami, ker so ti dijaki in učenci ter malčki integrirani vrtce, osnovne in srednje šole. V šolstvu je predviden profesor podpornega pouka na vseh stopnjah izobraževanja, ki je v pomoč bodisi malčku, učencu ali dijaku s posebnimi potrebami v razredu bodisi predmetnim profesorjem. Profesor podpornega pouka je neke vrste specialni pedagog, če ga primerjamo s stanjem v Sloveniji. Dijaki/učenci s posebnimi potrebami dobijo odločbo 104/92 od pristojne zdravstvene ustanove. Zakon predvideva kriterije ocenjevanja in pravila poskusov znanja za učence/dijake z odredbo 104/92. To pomeni, da imajo ti dijaki/učenci specifične cilje pri predmetih. Ti cilji upoštevajo njihove kompetence in zmožnost dojetanja predmetnih vsebin. Na temelju učnega načrta, ki upošteva državne smernice vsebin predmeta, delovna skupina in razredni svet sestavi prilagojen učni program za učenca/dijaka s posebnimi potrebami in določi specifične cilje, kriterije oz. merila preverjanja in ocenjevanja ter minimalno raven znanja prilagojenih učnih vsebin učnih predmetov glede na predmetnik razreda, ki ga učenec/dijak obiskuje.

Načrtovanje vzgojno-izobraževalnega dela poteka na različnih ravneh:

1. državne smernice vsebine predmeta;
2. razredni učni načrt predmeta;
3. prilagojeni učni načrt predmeta za učenca/dijaka z odločbo 104/92.

Za učence in dijake s posebnimi potrebami sta predvideni učna diferenciacija in predvsem učna individualizacija. Pri pouku književnosti se prilagajajo dejavnosti v vseh fazah učnega procesa (motivacija, obravnava, utrjevanje, preverjanje, ocenjevanje, domače naloge). Ugotovi se ustrezne učne vsebine in določi poglavja, ki so primerna za učenca/dijaka s posebnimi potrebami. To pomeni, da se prilagodijo cilji, vsebine, didaktična sredstva, učne oblike, didaktični pristopi in čas. Učna diferenciacija in individualizacija sta temelja predmetnega pouka in seveda hkrati preverjanja in ocenjevanja učenca/dijaka s posebnimi potrebami v šoli in razredu. Učna diferenciacija in individualizacija se izvajata glede na:

1. kognitivne zmožnosti učenca/dijaka s posebnimi potrebami;
2. recepcijsko zmožnost;
3. poznavanje splošnega jezikovnega besedišča in slovničnih pravil;
4. poznavanje osnovnega strokovnega izrazoslovja predmeta;
5. kompetence pri predmetu za učenca/dijaka s posebnimi potrebami.

»Vključitev učenca s posebnimi potrebami omogoča prilagojeno izvajanje učnega programa in dodatna strokovna pomoč na večinski osnovni šoli. Ne gre namreč samo za dejstvo, da je v razred prišel nov učenec, ki je drugačen in potrebuje pomoč. To mora biti skrbno načrtovan in pripravljen projekt, ki omogoča integracijo učenca s posebnimi potrebami v razredno izobraževanje. Individualiziran program mora biti strokovno opredeljen, spremljan in po potrebi dopolnjevan. Glede na sklep strokovne skupine mora biti opredeljena dodatna strokovna pomoč in obseg specialnega usposabljanja. / ... / Projekt lahko zaživi, če med seboj sodelujejo vsi udeleženci: učenec, starši, šola in specialna ustanova, izjemno pomembno pa je tudi pravilno informiranje in ozaveščeno okolje, kjer poteka vzajemen proces prilagajanja okolja in posameznika.« (Brvar, 2010, str. 13)

PRIMER OBRAVNAVE ZGODOVINSKEGA ČASA Z UČENCI/DIJAKI S POSEBNIMI POTREBAMI

O zgodovini se ne moremo pogovarjati, če ne upoštevamo zgodovinskega časa. Zgodovinski dogodki so lahko odmaknjeni v daljno preteklost ali pa so časovno pomaknjeni bližje in celo segajo v sedanjost. S kronologijo umeščamo dogodke v zgodovinski čas. Štetje let je postalo temelj, da so ljudje umestili neki dogodek v čas. Človeštvo že od nekdaj šteje leta od nekega pomembnega dogodka naprej. V antiki so npr. stari Grki štel leta od organizacije prvih olimpijskih iger (776 pr. n. št.), Rimljani pa od ustanovitve Rima (753 pr. n. št.). Nekatera ljudstva so štel leta po vladajočih dinastijah, npr. obdobje dinastije Ming na Kitajskem.

Periodizacija zgodovine je razdelitev zgodovinskega dogajanja na posamezna časovna obdobja. Zgodovinarji so razdelili zgodovinski proces na obdobja, za prehode iz enega v drugo obdobje so določili po dogovoru značilne različne ključne zgodovinske dogodke. Posamezne zgodovinske dogodke umeščamo v zgodovinski časovni trak. Lahko jih uvrstimo v desetletje, stoletje ali tisočletje. Stoletja, tisočletja, desetletja štejemo vedno od leta 1, zato prištejemo stoticam eno, kadar želimo letnico umestiti v določeno stoletje, npr.: letnica 1945 sodi v 20. stoletje. Vsako stoletje tako dobi ime po naslednji letnici, npr.: 19. stoletje 1801–1900.

Pri načrtovanju učnih ur moramo upoštevati predznanje in veščine učencev/dijakov. Oglejmo si primer matematike. Pri seštevanju v stolpiču brez prehoda bi morali učenci že poznati pojem števila in poznati pomen matematične operacije seštevanja oz. dodajanja.

Pri pouku zgodovine operiramo z letnicami, s pomočjo katerih časovno umestimo zgodovinske dogodke, pojave in procese v zaporedje let, desetletij, stoletij in tisočletij. Ključna veščina je torej orientacija v času, za katero je pomembno predznanje oz. obvladanje pojmov, povezanih s časom. Pojmi za spoznavanje orientacije v času so lahko:

- prej, zdaj, potem;
- včeraj, danes, jutri;
- dnevi tedna;
- meseci v letu;

- letni časi;
- leto;
- koledar;
- desetletje, stoletje, tisočletje;
- razvrščanje dejanj in dogodkov v časovno zaporedje.

Predznanje učencev/dijakov lahko navežemo na njihove življenjske izkušnje, in sicer:

- osebni razvoj učenca in dijaka (dojenček, otrok, mladostnik, odrasel, starček);
- šolanje (vrtec, osnovna šola, nižja srednja šola, višja srednja šola);
- podoba rojstnega kraja skozi čas;
- predmeti skozi čas (pisalni stroj, računalnik);
- oblačila (obleke babice, obleke mame, obleke sestre).

Pri učenju zgodovine se navežemo še na poznavanje in razumevanje pojmov:

- razumevanje zgodovinskega časovnega traku;
- zgodovinsko časovno periodizacijo;
- prazgodovino, zgodovino;
- stari vek, srednji vek, novi vek, sodobnost.

Brez orientacije v času v vsakdanjem življenju (npr. branje koledarja) učenec/dijak ne more razumeti zgodovinske porazdelitve na časovnega obdobja. Pojem časa je tesno povezan s časovno razporeditvijo dogodkov, pojavov in procesov. Pri razlagi pojma časa se najprej navežemo na vsakodnevna dejanja. Navajamo primere iz življenja, ki so običajni za učenca/dijaka s posebnimi potrebami. Vsakdanja dejanja so vezana na časovno razporeditev. Najprej si obujemo nogavice, potem čevlje in ne obratno. Glagolski časi označujejo točno časovno razporeditev naših dejanj. Preteklik označuje pretekla dejanja, sedanjik označuje dejanja, ki potekajo v sedanjosti, in prihodnjik označuje prihodnja dejanja.

Težave pri pouku zgodovine so pogosto povezane s problemom časovne orientacije. Pouk zgodovine ni mogoč brez časovne orientacije v vsakdanjem življenju. Dijak, ki nima časovne orientacije v vsakdanjem življenju, bo imel težave pri razumevanju pojma preteklosti.

Pri učni uri uvoda v zgodovino smo si zastavili naslednje specifične cilje:

- zapisovanje datuma;
- zapisovanje letnice na časovnem traku;
- dojetje pojma prej in potem;
- računanje starosti osebe.

Učenec/dijak med učenjem izpolni delovni list:

- Ime in priimek:
- Datum rojstva:
- Kraj rojstva:

- Kraj stalnega bivališča:
 - Ulica:
 - Poštna številka:
 - Telefonska številka:
-
- Kje boš napisal/-a dan svojega rojstnega dne?
 - Katere podatke si navedel/-la, ko si zapisal/-a datum?

- Opazuj datum rojstnega dne Marte in Martine!

15. 12. 1999

- Kaj označuje število 15?
- Kaj označuje število 12?
- Kaj označuje število 1999?

Ob učenju nastaja tudi tabelski zapis.

15. dan 12. mesec 1999. leto

Z učenci/dijaki ponovimo bistvo zapisovanja datumov, in sicer:

- Katere podatke navajamo, ko zapisujemo datume?

Odgovor: dan, mesec, leto

Navajamo še primer tabelskega zapisa za časovni trak.

Borut se je rodil leta 1989.

1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Marko se je rodil leta 1991.

1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Z učenci/dijaki ponovimo bistvo, tako da v razredu opravijo naslednje aktivnosti:

- V prazen kvadrat napiši letnico rojstva obeh dečkov, Marka in Boruta. Upoštevaj zaporedje letnic.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Odgovori na naslednja vprašanja:

- Ali se je Marko rodil pred Borutom?
- Ali se je Borut rodil za Markom?
- Ali sta se Marko in Borut rodila istega leta?
- Ali si se ti rodil pred Borutom in Markom?
- Koliko let prej se je rodil Borut od Marka?
- Koliko let pozneje se je rodil Marko od Boruta?
- Kdo je najmlajši?
- Kdo je najstarejši?
- Koliko je star Borut?
- Koliko je star Marko?

Za utrjevanje učne snovi z učenci/dijaki opravimo še dodatne vaje, ki jih navajamo v nadaljevanju.

1. vaja

Petra ima 9 let, Janko ima 10 let, Anka ima 3 leta.

Na časovni razpredelnici ugotovi letnico rojstva otrok. Končno leto je 2009.

1999	2000	2001	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Odgovori na vprašanja:

- Koliko let je Petra starejša od Anke?
- Koliko let je Anka mlajša od Janka?

2. vaja

Dijaki izdelajo časovni trak letnic rojstva svoje družine, sošolcev ali prijateljev.

PREVERJANJE IN OCENJEVANJE ZNANJA O ZGODOVINSKEM ČASU

Sposobnost umestitve dogodkov, pojavov in procesov v časovno zgodovinsko obdobje zahteva obvladovanje orientacije na koledarju. Premikanje v času in štetje dni, tednov in mesecev ter let sta temeljni veščini ne samo za štetje na koledarju, ampak tudi za kronološko uvrščanje letnic na zgodovinski časovni trak. Premikanje naprej in nazaj sta na premici časa osnovni dejanji kronološke periodizacije. Zgodovino delimo na obdobja kot koledar na dneve, mesece in leta. Prehode iz enega v drugo obdobje označimo s pomembnim prelomnim dogodkom, npr. odkritje Amerike 1492 je mejnik, ki določa konec srednjega in začetek novega veka. Padec Zahodnega rimskega cesarstva leta 476 predstavlja konec starega veka in začetek srednjega veka, leto 1918, ki določa konec prve

svetovne vojne, uvaja sodobnost. V zahodnem svetu štejemo leta od rojstva Jezusa Kristusa. Leta pred njegovim rojstvom označimo pred Kristusom (pred Kr.) ali pred našim štetjem (pr. n. št.), leta pa njem pa po Kristusu (po Kr.) oz. našega štetja (n. št.)

Zgodovinska obdobja razvrstimo kronološko. Zgodovinsko obdobje lahko razdelimo še na manjše dele. To naredimo tako, da umestimo posamične dogodke v časovno zaporedje daljšega obdobja.

SEDNJI VEK		
ZGODNJI SREDNJI VEK	VISOKI SREDNJI VEK	POZNI SREDNJI VEK

Tako periodizacijo obdobja lahko primerjamo z razdelitvijo letnega časa na mesece.

V nadaljevanju navajamo primere nalog za orientacijo v zgodovinskem času za učence/dijake s posebnimi potrebami.

OPREDELITEV DESETLETJA: 10 LET ($1 \times 10 = 10$)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

OPREDELITEV STOLETJA : 100 LET ($10 \times 10 = 100$)

10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

OPREDELITEV TISOČLETJA: 1000 LET ($100 \times 10 = 1000$)

100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------

OPREDELITEV KLJUČNIH POJMOV NA KOLEDARJU

DNEVI V TEDNU (7)

PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA	NEDELJA
1	2	3	4	5	6	7

OPREDELITEV MESECEV V LETU (12)

JANUAR	FEBRUAR	MAREC	APRIL	MAJ	JUNIJ
JULIJ	AVGUST	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER

OPREDELITEV LETNIH ČASOV V LETU (4)

ZIMA	POMLAD	POLETJE	JESEN
------	--------	---------	-------

LETO: 365 DNI

PRESTOPNO LETO: 366 DNI (vsaka 4 leta ima mesec februar 29 dni)

Pravilno branje koledarja je nujna veščina za orientacijo v času, zato je koristen preskus veščin orientacije v času na koledarju. Navajamo preizkus kompetenc orientacije na koledarju (dnevi v tednu). Cilj je poimenovanje dnevov tedna v časovnem zaporedju in lociranje dneva v tednu. Naloge pa so lahko naslednje:

Napiši v pravilnem vrstnem redu dneve tedna!

1. Prvi dan tedna je _____
2. Zadnji dan tedna je _____
3. Kateri dan tedna je sredo? _____
4. Kateri dan je po ponedeljku? _____
5. Kateri dan je pred petkom? _____
6. S katerim dnem se začne vikend? _____
7. Koliko dni je v enem tednu? _____

REŠITVE ODGOVOROV VPIŠEMO V LESTVICO

VPRAŠANJE	PRAVILNO	DELNO PRAVILNO	NEPRAVILNO
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			

TOČKOVANJE ODGOVOROV

PRAVILNO: 1 TOČKA

DELNO PRAVILNO: 0,5 TOČKE

NEPRAVILNO: 0 TOČK

SKLEP

V Italiji je predvideno vključevanje učencev/dijakov s posebnimi potrebami v vrte, osnovne šole in srednje šole. Vzgoja in izobraževanje tega profila učencev/dijakov je urejena z zakonskimi predpisi. Prilagojeni učni program upošteva kognitivni razvoj ter recepcijsko zmožnost predmeta zgodovine za učenca/dijaka z odločbo 104/92. Učni načrt zgodovine vsebuje specifične cilje, ki so diferencirani z učnim načrtom pouka predmeta za učenca/dijaka s posebnimi potrebami. Cilji načrtovanja učnega procesa v šolstvu v zamejstvu se korenito

razlikujejo od vsakdanje prakse, ki je v veljavi v Sloveniji. Urejajo jih predpisi in zakoni italijanske države. Zgodovina zahteva specifične kompetence, npr. orientacijo v času in prostoru. Pri pouku zgodovine lahko pride do težav razumevanja vsebin, če učenec/dijak nima razvitih temeljnih veščin za uspešen pouk zgodovine. Temeljna veščina je orientacija v zgodovinskem času, na kateri temelji periodizacija zgodovine. V takem primeru sta potrebna specifični didaktični pristop in timsko načrtovanje dela, ki smo ga predstavili s primeri, aktivnostmi, nalogaми in možnim ocenjevanjem.

LITERATURA

- Brvar, R. (2010). *Dotik znanja. Slepi in slabovidni učenci v inkluzivni šoli*. Modrijan.
- Di Mauro, R. (2020). *Sarò un insegnante di sostegno. Idee e suggerimenti per il concorso della scuola secondaria di primo e secondo grado*. Primiceri Editore.
- Fogarolo, F. (2012). *Costruire il Piano Didattico Personalizzato. Indicazioni e strumenti per la stesura rapida ed efficace*. Erickson.
- Fogarolo, F., in Onger, G. (2020). *La nuova legge sull'integrazione. Come cambia con la modifica del DLG.66*. Erickson.
- Ianes D. (2016). *La valutazione iniziale delle abilità nell'alunno con disabilità*. Erickson.
- Karlovšek, M., in Robnik V. (2012). *Zgodovina za srednje strokovno in poklicno tehnično izobraževanje*. Državna založba Slovenije.
- Scataglini, C. (2017). *Facilitare e semplificare i libri di testo. Adattare contenuti per l'inclusione*. Erickson.
- Scaglini, C., Cramenotti, S., in Jones, D. (2008). *Fare sostegno nelle scuole superiori. Dagli aspetti teoretico-metodologici alla dimensione operativa*. Erickson.
- Sušić M. (2009). *Poročilo ob sklepu poskusnega leta natečajnega razreda AD02 IN A082*. Humanistični in družbeno-ekonomski licej Anton Martin Slomšek Trst.

SPLETNI VIRI

- Licej Anton Martin Slomšek. <https://www.slomsek.edu.it/sl/>
- Štetje let. <https://pzv.splet.arnes.si/stetje-let/>
- Zgodovinska obdobja. <https://pzv.splet.arnes.si/kronologija/zgodovinska-obdobja/>